

## Hulpzoekgedrag bij TMD



A. Rollman. Improvement and care seeking for temporomandibular disorder-pain complaints. The complexity of chronic pain. Amsterdam: Universiteit van Amsterdam, 2013  
134 bl.

Dit proefschrift gaat in op de factoren die van invloed zijn op het zoeken naar een behandeling voor pijn als gevolg van temporomandibulaire disfunctie (TMD) en de factoren waardoor de klachten verminderen of juist chronisch worden. Promovenda Rollman, met een achtergrond in de fysiotherapie, baseert haar theoretisch concept deels op de fysiotherapie. Chronische TMD-pijn vertoont namelijk overeenkomsten met chronische lagerugpijn en nekpijn. Ook worden musculoskeletale klachten tegenwoordig beschouwd vanuit een biopsychosociaal model.

Voor het onderzoek werden 2 instrumenten gevalideerd: de patiëntspecifieke klachtenlijst (PSK) en de social support and pain questionnaire (SPQ). PSK helpt de patiënt in kaart te brengen wat de belangrijkste activiteit is waarmee hij hinder van de TMD ervaart en in welke mate hinder wordt ervaren. Met PSK kunnen de behandelresultaten worden geëvalueerd. SPQ meet steun vanuit de sociale omgeving van de patiënt in relatie tot pijn. Daarnaast werden andere, eerder gevalideerde vragenlijsten gebruikt (waaronder Symptom Checklist-90, Dental

Anxiety Scale) bij mensen met TMD-klachten die wel ('clinical cases') of geen behandeling zoeken ('community cases'). Ook werden semigestructureerde interviews afgenomen om hulpzoekgedrag te analyseren.

Het zoeken van behandeling bleek geassocieerd met een hogere pijnintensiteit en bij vrouwen ook met een grotere angst voor het bewegen van de kaak. De mate waarin iemand hulp zoekt bleek geassocieerd met catastrofieren en pijnstillergebruik. Uit de interviews bleek verder dat clinical cases een externe beheersingsoriëntatie hebben (ze leggen het probleem bij de arts neer), assertiever zijn (eisen hulp) en kritischer staan tegenover de zorg dan de community cases en hebben bovendien behoefte aan erkenning van hun klachten. Community cases hebben minder vertrouwen in de zorg en/of worden niet adequaat onderzocht en doorverwezen door hun zorgverlener. Verder bleek dat patiënten die al veel zorgverleners hebben geraadpleegd of die een hoger niveau van functiebeperkingen hebben, een hoger risico lopen op het persisteren van hun pijnklachten.

## Cariës en fissuurlak



H. Xuan. Caries epidemiology and sealant assessment methods in Chinese children  
Nijmegen: Radboud Universiteit Nijmegen, 2013  
147 bl.  
ISBN 978 94 6191 902 1

Dit proefschrift is het resultaat van samenwerking tussen de faculteiten tandheelkunde van de Wuhan Universiteit in China en het Radboudumc in Nijmegen. H. Xuan onderzocht de stand van zaken van de cariësprevalentie en de behandelingen van gecaviteerde tijdelijke gebitselementen in een zich economisch sterk ontwikkelend land. Daarnaast deed Xuan onderzoek naar een geschikte methode om de retentie van verschillende fissuurlakverzegelingen en het ontstaan van een eventuele carieuze laesie vast te leggen.

Bij kinderen in de leeftijd van 6 tot 8 jaar werd bekeken of de cariësprevalentie gedurende een periode van 4 jaar (2007-2011) was toegenomen. Dit onderzoek bracht geen duidelijk toename van cariësactiviteit in de tijdelijke dentitie aan het licht. Wel bleek dat in die periode het aantal kinderen met veel plaque in de mond aanzienlijk was toegenomen.

Uit een eerder gestart onderzoek door een andere promovendus (X. Chen), waarbij fissuurlakverzegelingen werden geapliceerd in eerste blijvende molaren bij kinderen in de leef-

tijd van 7 tot 8 jaar, bleek dat veel gecaviteerde tijdelijke gebitselementen ondanks tandheelkundig advies onbehandeld bleven. Gedurende een periode van 3,5 jaar bleek dat slechts een klein deel (7,1%) van deze gebitselementen werd voorzien van een restauratie. Opvallend genoeg gaven deze onbehandelde tijdelijke gebitselementen slechts bij een klein deel klachten alvorens ze op natuurlijke wijze (18,5%) of door extractie (4,5%) verloren gingen.

Het tweede deel van het promotieonderzoek bestond uit een vergelijking tussen een traditionele, klinische beoordeling van een eerder aangebrachte fissuurlakverzegeling en 2 experimentele methoden (het maken van een gipsmodel of een kleurenfoto). Met behulp van het gipsmodel kon meer fissuurlak worden gedetecteerd dan door middel van de klinische beoordeling. Het maken van een kleurenfoto leverde de betrouwbaarste informatie op over de mate van retentie van de fissuurlak. Voor het detecteren van carieuze laesies was de kleurenfoto even goed als de klinische beoordeling, hoewel meer onderzoek hiernaar wenselijk is.

## Kauwvermogen en levenskwaliteit



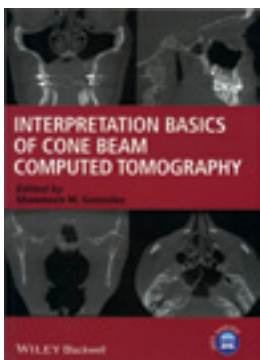
R.A.F. Weijenberg. Mastication and oral health in elderly persons with dementia. The relation with cognition and quality of life  
Amsterdam: Vrije Universiteit Amsterdam, 2013  
168 bl. ISBN 978 94 6203 478 5

Op 18 december 2013 promoveerde biologe R.A.F. Weijenberg bij neuropsycholoog prof. dr. E.J.A. Scherder en tandarts prof. dr. F. Lobbezoo op een proefschrift over onderzoek bij demente ouderen naar de relatie tussen mondgezondheid en kauwvermogen enerzijds en cognitie en levenskwaliteit anderzijds.

Na een waardevolle inleiding met een grondig literatuuronderzoek beschrijft de promovenda haar opzet voor een prospectief gerandomiseerd klinisch onderzoek bij 224 deelnemers (112 met interventie en 112 zonder interventie) naar effecten van het verhogen van de mondgezondheid en kauwactiviteit door aanpassing van het dieet en implementatie van de Richtlijn mondzorg voor zorgafhankelijke cliënten in verpleeghuizen. De noodzaak om voedsel te pureren werd nagegaan en, zo mogelijk, opgeschort en er werd voedsel met een zo hard mogelijke consistentie (appels, brood met korst, harde koekjes/toast, rauwe groenten) aangeboden, terwijl uit de Richtlijn een mondhygiëneverzorging door de verpleging van minstens 1 minuut per kaak per dag nauwkeurig werd

aangehouden. Na de basismeting werd na 6, 12 en 24 weken het effect op de levenskwaliteit en een aantal neuropsychologische variabelen (11 items) en de kauwfunctie (door kauwkrachtmeting en kauwen op door vermenging te kleuren 'kauwgom') gemeten. Er werden statistisch significante positieve relaties gevonden tussen de kauwfunctie en de items 'globale cognitie' (de mentale status) en 'verbale fluency' (correcte woordkeus) bij in totaal 114 personen. Wegens problemen met het implementeren van de Richtlijn en een grote uitval van participanten bij het kauwfunctionele onderzoek, werd tijdens het onderzoek besloten de intake voortijdig te beëindigen. Het voornaamste probleem lag bij het consistent aanbieden van de dagelijkse zorg voor de mondhygiëne door de verplegenden. De promovenda beveelt aan de dagelijkse mondzorg voor demente ouderen in de handen te leggen van mondverzorgenden, opgeleid in zowel de mondzorgkundige aspecten als in de omgang met demente ouderen, die weigerachtig, tegenwerkend en afwerend gedrag kunnen vertonen.

## De interpretatie van CBCT-beelden



S.M. Gonzalez (ed). Interpretation basics of cone beam computed tomography  
Chichester: Wiley Blackwell, 2014  
210 bl., geïll. € 65,80.  
ISBN 978 1 118 38106 9  
Met website als ondersteuning van het boek.

Cone beam-computeratomografie (CBCT) is een radiografische beeldvormingstechniek waarmee een driedimensionale weergave van het af te beelden gebied wordt gemaakt. CBCT-beelden tonen gebieden buiten het traditionele tandheelkundige terrein en de structuren worden anders afgebeeld dan bij tweedimensionale opnametechnieken. Daarom vergt de interpretatie van CBCT-beelden en -doorsneden specifieke kennis, die verder gaat dan die voor de gangbare tweedimensionale tandheelkundige opnametechnieken. Daar is dit boek op gericht.

In hoofdstuk 1 wordt compact en rijk geïllustreerd uitgelegd hoe het CBCT-beeld tot stand komt, welke dwarsdoorsneden kunnen worden gemaakt en welke artefacten zich in de beelden kunnen voordoen. Hoofdstuk 2 behandelt de juridische en ethische aspecten. CBCT mag alleen worden geïndiceerd wanneer de vereiste informatie niet met de gangbare tandheelkundige opnametechnieken (die een lagere dosis vergen) kan worden verkregen. De tweede helft van dit hoofdstuk geeft een duidelijke samenvatting van de Europese richtlijnen, waar ook

de Nederlandse regelgeving en de NMT-richtlijn Tandheelkundige radiologie zich naar richten. Bij toepassing van CBCT-opnamen zijn tandartsen verplicht het gehele afgebeelde volume adequaat te kunnen interpreteren.

In de overige hoofdstukken worden de anatomie en relevante afwijkingen voor telkens een ander specifiek gebied van de schedel besproken, zoals de bijholten, de schedelbasis, de orbita, de halswervels en de kaakgewrichten. Dit gaat vergezeld van een groot aantal duidelijke afbeeldingen van afwijkingen. Het boek wordt afgesloten met voorbeelden van verslagen van CBCT-onderzoeken en een overzicht van relevante websites en artikelen. Bij het boek behoort ook toegang tot een website met 5 casestudy's en alle afbeeldingen en tabellen.

Dit handzame boek is verplichte stof voor iedere gebruiker van een CBCT-toestel. Het bevat ook waardevolle informatie voor algemeen practici die zich een beeld willen vormen van de diagnostische mogelijkheden van deze techniek of die incidenteel overwegen een patiënt te verwijzen voor driedimensionale diagnostiek.